

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Factsheet 2025

Bevolkingsonderzoek Darmkanker

Wat houdt het bevolkingsonderzoek darmkanker in?

Het bevolkingsonderzoek darmkanker is gericht op personen van 55 tot en met 75 jaar. Elke twee jaar krijgen zij een uitnodiging voor het bevolkingsonderzoek. Zij ontvangen thuis een ontlastingstest (FIT), die zij na afname van een fecesmonster zelf opsturen voor analyse. Bij een afwijkende uitslag volgt een doorverwijzing voor diagnostiek (coloscopie) en zo nodig behandeling. Zo kan darmkanker in een vroeg stadium worden ontdekt en is behandeling vaak beter mogelijk. Door voorstadia van darmkanker te verwijderen, kan darmkanker zelfs worden voorkomen.

1. Ziektebeeld

Kwaadaardige tumoren in de darm komen vooral voor in de dikke darm of in de endeldarm. Kwaadaardige tumoren in de dunne darm en in de anus zijn zeer zeldzaam en worden niet opgespoord door het bevolkingsonderzoek darmkanker.

Darmkanker is een veel voorkomende kankersoort in Nederland. Jaarlijks worden er ongeveer 12.000 nieuwe patiënten met darmkanker gediagnosticeerd.¹ De 5-jaars overleving van darmkanker bedraagt gemiddeld 71%, maar is sterk afhankelijk van het stadium waarin de tumor wordt ontdekt (stadium 1 ligt boven 95%, stadium 2 en 3: rond 80% en stadium 4: rond 15%).¹ In 2023 overleden ongeveer 4.400 mensen aan darmkanker.¹

Darmkanker begint meestal als een poliep. Een klein deel van deze poliepen kan in de loop der jaren doorgroeien en een kwaadaardige tumor vormen die de darmwand ingroeit en mogelijk uitzaait via de lymfeklieren of bloedbaan. Het gaat dan veelal om een bepaald soort poliepen, adenomen genoemd. Naar schatting heeft ongeveer 5-20% van alle mensen boven de vijftig jaar last van poliepen.²

De symptomen bij darmkanker hangen af van de plaats van de tumor. Bij een tumor in het eerste opstijgende deel van de dikke darm (proximale tumor) zijn er doorgaans lange tijd geen symptomen. Bloedarmoede (voelbaar als vermoeidheid) als gevolg van onzichtbaar bloedverlies via de ontlasting is dan vaak het eerste teken. Later kunnen darmkrampen en pijn, bijvoorbeeld enige tijd na de maaltijd, optreden.

Bij dikke darmtumoren die dicht bij het rectum liggen (distale tumoren), zijn bloed- en slijmverlies via de anus en verandering van het ontlastingspatroon meestal de belangrijkste symptomen. Vaak gaan deze samen met krampende pijn, als gevolg van verstopping. Bij een tumor in het rectum is het meest voorkomende symptoom een verandering in de normale stoelgang (loze ontlastingsdrang en bloedverlies). De belangrijkste alarmsignalen voor darmkanker zijn een onverklaarbare en aanhoudende verandering in het ontlastingspatroon (constipatie, diarree) en de aanwezigheid van bloed in de stoelgang.

2. Doel en doelgroep

Met het bevolkingsonderzoek kan darmkanker worden voorkomen of in een vroegtijdig stadium worden ontdekt en behandeld. Als darmkanker vroegtijdig wordt ontdekt, is de kans op genezing groter en de behandeling vaak minder zwaar. Ook kan een mogelijk voorstadium van darmkanker worden gevonden. Als een voorstadium wordt behandeld, kan darmkanker worden voorkomen.

In het bevolkingsonderzoek darmkanker worden personen van 55 tot en met 75 jaar elke 2 jaar uitgenodigd door middel van het toesturen van een ontlastingstest (FIT).

Meer informatie over het proces is te vinden in het [uitvoeringskader](#).

3. Cijfers ^{1,3,4}

Cijfers over het jaar 2024	Waarde	
Ziektelast dikke darmkanker (incidentie en sterfte) ^a	Incidentie: 11.918	
	Sterfte: 4.393	
	Mannen	Incidentie: 6.385 Sterfte: 2.358
	Vrouwen	Incidentie: 5.533 Sterfte: 2.035
Aantal uitnodigingen	2.179.721	
	Mannen	1.068.301
	Vrouwen	1.111.420
Aantal deelnemers	1.503.556	
	Mannen	703.586
	Vrouwen	799.970
Deelnamegraad	67,1%	
	Mannen	64,1%
	Vrouwen	69,9%
Verwijscijfer	4,5%	
	Mannen	5,4%
	Vrouwen	3,8%
Deelnamegraad coloscopie	57.825 (84,7%)	
Coloscopie complicaties	Mild: 56	(0,09%)
	Matig: 49	(0,08%)
	Ernstig: 83	(0,14%)
	Fataal: 2	(<0,01 %)
Detectiecijfer advanced adenomen en/of darmkanker	Advanced adenomen	0,94%
	Advanced geserreerde poliepen	0,12%
	Darmkanker	0,15%
Positief voorspellende waarde van ontlastingstest	31,4% darmkanker, advanced adenomen en advanced geserreerde poliepen	
Percentage intervalkankers ^b	0,07%	
Aantal voorkomen kankerdiagnoses (schatting)	2.320	
Aantal voorkomen sterfgevallen (schatting)	1.380	

^a Gebaseerd op gegevens uit 2023. Sterftecijfers over 2024 zijn nog niet bekend.

^b Jaar 2021

3.1 Uitleg van de gepresenteerde cijfers

- **Ziektelast (incidentie):** dit is het aantal nieuw gediagnosticeerde gevallen per jaar.
- **Deelnamegraad:** aantal personen waarvan naar aanleiding van een uitnodiging in het verslagjaar een ontlastingstest op het laboratorium is ontvangen ten opzichte van alle personen die zijn uitgenodigd of die niet zijn uitgenodigd vanwege een definitieve afmelding in een eerdere ronde (%).
- **Verwijscijfer:** aantal deelnemers met een ongunstige uitslag van de ontlastingstest, waarna een verwijzing plaatsvindt, ten opzichte van het totaal aantal deelnemers met een beoordeelbare uitslag van de ontlastingstest (%).
- **Detectiecijfer:** aantal deelnemers met darmkanker, een advanced adenoom en/of een advanced geserreerde poliep ten opzichte van alle deelnemers (%).
- **Complicaties:** complicaties die binnen 30 dagen optreden na een kijkonderzoek van de darm.
- **Positief voorspellende waarde doorverwijzing:** aantal deelnemers bij wie darmkanker, een advanced adenoom en/of een advanced geserreerde poliep wordt vastgesteld ten opzichte van het totaal aantal deelnemers met een ongunstige testuitslag van de ontlastingstest die een coloscopie heeft ondergaan (%).
- **Percentage intervalkankers:** darmkankers die gevonden worden in de periode tussen een gunstige uitslag van de ontlastingstest en de uitnodiging voor de volgende screeningsronde óf binnen twee jaar na een gunstige uitslag in de laatste uitnodigingsronde van het bevolkingsonderzoek (%).

4. Voor- en nadelen

Net als ieder medisch onderzoek heeft het bevolkingsonderzoek darmkanker voordelen en nadelen. In de publiekscommunicatie komen deze voor- en nadelen aan de orde. De volledige lijst is te vinden in het [uitvoeringskader](#).

5. Ontwikkelingen

- Op 14 december 2022 heeft de Gezondheidsraad een evaluatie gepubliceerd over de optimalisatie van het bevolkingsonderzoek darmkanker. Zij adviseerden om geen aanpassingen te doen in het reguliere programma. Maar wel om onderzoek te doen naar het eenmalig screenen van personen rond de 50 jaar en risicostratificatie. Daarnaast gaven ze het advies om te blijven investeren in verhoging van deelname.^{4,5}
- In 2025 is in door ZonMw financiering verleend voor een studie naar leeftijdsverlaging.
- In 2025 voerde het Erasmus MC [kosteneffectiviteits analyses](#) uit voor de bevolkingsonderzoeken naar kanker. Hieruit bleek dat deze onderzoeken bijdragen aan het voorkomen van sterfte door kanker en resulteren in gewonnen quality-adjusted life years (QALY's). Het bevolkingsonderzoek darmkanker blijkt kostenbesparend.
- In 2025 is de aanbesteding afgerond voor de nieuwe samenstelling en inrichting van de FIT-test, laboratoria en uitnodigingspakketten. Deze zullen vanaf januari 2026 in gebruik worden genomen. Aan het uitnodigingspakket wordt als vernieuwing een opvangpapier voor de ontlasting toegevoegd, om het uitvoeren van de test thuis te vergemakkelijken.

6. Financieel

Het bevolkingsonderzoek wordt gefinancierd vanuit de Rijksoverheid. Bevolkingsonderzoek Nederland ontvangt subsidie voor de uitvoering van hun eigen activiteiten en om alle contractpartners en referentiefunctionarissen te betalen. De kosten van het bevolkingsonderzoek darmkanker waren in 2024 ongeveer 29 miljoen euro. De kosten per deelnemer waren ongeveer €20,-. Het RIVM wordt gefinancierd vanuit VWS voor de uitvoering van de regietaak.

7. Aanvullende informatie

- www.rivm.nl/bevolkingsonderzoek-darmkanker
- www.bevolkingsonderzoeknederland.nl
- www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/dikkedarmkanker
- www.kanker.nl/darmkanker
- www.kwf.nl/kanker-vroeg-ontdekken/meedoen-aan-bevolkingsonderzoek
- www.iknl.nl/kankersoorten/darmkanker
- www.staatvz.nl/kerncijfers/darmkanker-deelname-bevolkingsonderzoek

8. Bronnen

1. IKNL. Cijfers over darmkanker.
<https://iknl.nl/kankersoorten/darmkanker/cijfers>
2. Maag Lever Darm Stichting. Poliepen in de dikke darm.
www.mlds.nl/ziekten/poliepen-in-de-dikke-darm
3. Landelijke monitor bevolkingsonderzoek darmkanker 2024.
www.rivm.nl/bevolkingsonderzoek-darmkanker/professionals/monitoring-en-evaluatie
4. Effecten en kosten bevolkingsonderzoek darmkanker. LECO.
5. Gezondheidsraad. Evaluatie en optimalisatie van het bevolkingsonderzoek darmkanker.
www.gezondheidsraad.nl/onderwerpen/bevolkingsonderzoek/alle-adviezen-over-bevolkingsonderzoek/evaluatie-en-optimalisatie-van-het-bevolkingsonderzoek-darmkanker

9. Contact

Patricia Hugen, programmamanager
bevolkingsonderzoekkanker@rivm.nl

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

december 2025

De zorg voor morgen
begint vandaag